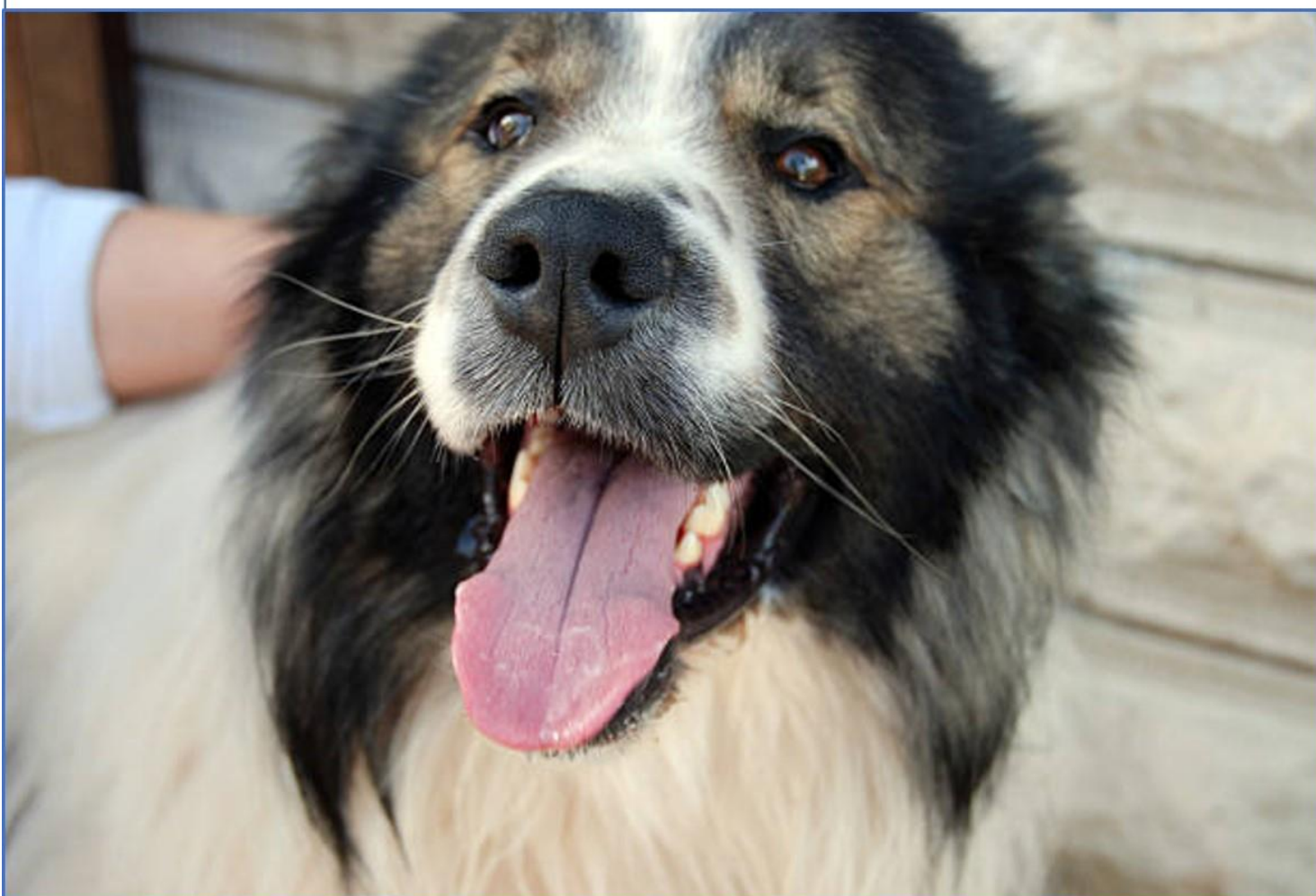

Miroslav Pelikan

STRAH

STRAH

Kako se samo radovao Krunoslav Bukač kada je uspio s otpremninom koja je išla uz umirovljenje, kupiti drvenu kuću od nekih četrdesetak kvadrata s trijemom, uz nešto zemlje, zapravo livade, koja se lagano spuštala od kuće prema cesti.

Kuću je činila samo jedna prostorija s nešto namještaja, jedan starinski ležaj u kutu, veliki stol u sredini s četiri stolice, ormar nasuprot ulaznih vrata, štednjak na drva na lijevoj strani. lijevo i desno od vrata mali prozori.

Kako je ovo doista bio zabačeni kraj s rijetkom naseljenošću, Bukač nije mogao koristiti ništa što bi zahtijevalo električnu energije, naime, struje je bilo samo u obližnjem selu.

Na vrijeme je nabavio nekoliko metara drva i uredno ih složio uz kuću.

Kupio je i dvije petrolejske svjetiljke s nekoliko litara petroleja.

Donio je iz grada i pouzdani tranzistor, koji je na ovoj poziciji lovio nekoliko postaja.

Dovoljno, razmišljao je Bukač dok je u ladicu stola pospremao rezervne baterijske uloške.

Za svaki je slučaj pribavio i dvije baterijske svjetiljke. Veća je bila pravi reflektor, dok je manja bila puno zgodnija za korištenje, naročito kada bi se noću vraćao iz lokalne gostionice prema drvenoj kući na vrhu brijega.

Bukač se zapravo u potpunosti preselio u provinciju, uporno nagovarajući suprugu da mu se pridruži u iskonskom raju te ostavi kćer i njezinu obitelj da neometani žive svoj život.

A i struja će jednom doći na ova brda, govorio je ženi, ti uredi kuću kako želiš, kupi što hoćeš, dođi.

No, žena se nećkala, pravdajući se kako želi pomoći kćeri i njezinoj bebi jer kćerin muž stalno putuje.

U ovih nekoliko mjeseci Bukač se sjajno privikao na svoju, skoro iznenada stečenu slobodu. Uživao je u svakom danu, ponešto

mijenjajući u kući, no većinom je sjedio na trijemu, slušao glazbu koja je dopirala iz tranzistora i očaran vidikom, plovio njime. Pred večer bi odlazio u jedinu gostionicu na križanju i tamo prosjedio neko vrijeme, upoznajući rijetke domaće stanovnike te nekolicinu novopridošlih, poput njega, koji su baš kao i on započinjali nove etape u svojim životima, većinom nakon umirovljenja u miru zabačene provincije. Bukač je rado ispijao vino s Ivanom Martekom, električarom u mirovini, koji je odnedavna počeo stanovati u staroj seoskoj kući, tri kilometra dalje od Bukača. Martek se šalio na svoj račun, tvrdeći da kao iskusni električar ovdje uopće nema budućnosti. Ponekad bi im se pridružio Drago Remetin, bankovni službenik, koji često dolazio u svoju vikendicu, nekih osamsto metara iza Bukačeva brijega. Remetina je uvijek pratio veliki pas, tornjak neobična imena, Ruiz. U gostionici Grozd, Bukač je također upoznao i Nedjeljka Matovića, koji se jedino odazivao na Mata, također umirovljenika, bivšeg policajca, čovjeka slabo pričljivog ali vrlo dobrog slušatelja.

Mata je živio u kući neposredno iza gostionice Grozd.

Naravno umirovljenička četvorka upoznala je u Grozdu gotovo sve muško stanovništvo koje je po prirodi stvari gravitiralo gostionici.

Većinom su to bili stanovnici, seljani malog sela u čijem je središtu bila gostionica, dok je crkva bila na nedalekom uzvišenju, većinom uposleni u okolnim daljim ili bližim mjestima jer od zemlje koju su posjedovali nije se moglo živjeti. Imali su je malo i bila je slabe kvalitete. Uzgajali su najnužnije za svoje obitelji i rijetku stoku.

Selo je živjelo uistinu mirno i povučeno, u svojevrsnom polumraku, čuvajući se pozorno raznih opasnosti i boleština civilizacije.

Iako su se svi vrlo uljudno međusobno pozdravljali, Bukač je nedvojbeno osjećao stanoviti zazor, želju seljana da se distanca između njih svakako održi.

Sve što mu je trebalo, Bukač je kupovao u gradu, u mjesnu je jedinu trgovinu rijetko navraćao i to samo za petrolej.

Trgovinu je držao dobroćudni Tomislav Petak, čovjek u poznim godinama, vješt u

svom poslu, no njegova ponuda u trgovini bila je za Bukača uglavnom mizerna jer ovdje se slabo tržilo jer Petak nije naručivao mnogo.

Posljednjih se dana Bukač iznova vratio svom davnom rukopisu, zbirci kratkih priča, koju je stalno mijenjao i nadopunjavao. Tu na vrhu brijega ima dovoljno mira i vremena da definitivno završi davno započeti rukopis.

Iznenadio se je koliko je ugodno bilo raditi uz diskretnu rasvjetu petrolejke, osjećao se gotovo mistično. U kući je bilo ugodno toplo, štednjak je grijao dobro.

Ove večeri kada se vraćao s Remetinom i njegovim opakim psom Ruizom, Bukač je sumnjičavo slušao sugovornika, mada je znao iz iskustva, teško je biti ne sumnjičav nakon nekoliko čaša vina.

-Vidite gospodine Bukač, ja vam cijelo vrijeme kada boravim ovdje u ovom odbačenom dijelu svijeta, promatram samo Ruiza, gledam njegovo ponašanje, opažam njegove reakcije.

-Da i i ?- kratko će Bukač.

-Eh da, usklikne Remetin, vidite, od kada dolazim u ovaj uglavnom pusti raj, je li, razmišljam samo o jednom.

-Da?

-Razmišljam kako u ovom lijepom kraju naše domovine živi tako malo stanovnika.

-Čujte, odgovori Bukač-svi kažu kako je ova zemlja loša i od nje se ne može živjeti.

-No da, uzvratu mu nestrpljivo Remetin-ali ta zemlja ipak daje ploda, je li tako?

-Jest, nešto i izraste, zbunjeno će Bukač.

-No, evo i dalje. Proučavao sam iz dostupnih izvora povijest ovoga kraja. Ovdje je uvijek živjelo iznimno malo ljudi a s druge strane, ovdje se nikada nije dešavalo ništa krucijalno, ništa ni katastrofalno, vojske su u raznim vremenima najčešće zaobilazile ove doline i bregove. Ovdje se zapravo nikada ništa nije događalo, nekoliko je obitelji živjelo zaboravljeno, miješajući se međusobno i nekako odbačeno od ostalog svijeta.

-Dobro i onda? izusti Bukač.

-Za takvu povijest mora postojati sasvim određeni razlog, razlog koji se provlači kroz sva njihova potomstva.

-U redu, ali kakve veze ima vaš pas Ruiz sa svime tim?

-To je ono glavno, gospodine Bukač. Ja sam zbog Ruiza došao ovdje živjeti jer psu nije bilo ugodno u gradu. Stiješnjen, limitiran, mislio sam, ovdje će mu biti bolje, moći će svojim cijelim ogromnim tijelom osjetiti puni dah slobode.

-I je li?

-Ne, pas se promijenio. Ja to lako opažam na njemu, mi se poznajemo odavno. Postao je drugačiji, kao da stalno nešto osluškuje, kao da nešto osjeća, sluti, naslućuje.

-Što bi Ruiz mogao ovdje tako posebno osjećati, nepovjerljivo će Bukač.

-Ne znam, ne znam gospodine Bukač, ali Ruiz nešto, nešto čuje i vidi, nešto što mi ne čujemo i ne vidimo.

-Dobro, a što bi on to mogao vidjeti a mi smo uskraćeni za to?

-To ili ono zbog čega je ovako kraj tako pust, to ili ono gospodine Bukač. Ah, evo stigli smo do vaše adrese, laku noć.

-Laku noć gospodine Remetin, laku noć Ruiz.

Uznemiren razgovorom s Remetinom te se večeri Bukač nije mogao koncentrirati na rukopis. Trudio se je zadubiti u priče, no stalno se u mislima vraćao na Ruiza i njegovo neobično ponašanje.

Ah, razmišljao je Bukač, što bi Remetin kao bankarski činovnik mogao naslućivati zajedno sa svojim psom ili znati nešto tajanstveno o nečemu što lebdi iznad pustoši kraja? Što to on zna a nitko drugi i ne sluti? Gluposti, sve su to gluposti, zaključio je već umorni Bukač i spremio se za počinak, no, ipak je ostavio petrolejku upaljenu na sredini stola, koja je slabim ali ravnomjernim svjetlom držala pod nadzorom cijelu prostoriju.

Noć je bila duga i nekako rastegnuta, san nikako nije dolazio na oči, teška tišina tame, bez ikakva zvuka.

Gotovo da i nije spavao, Bukač se već ujutro osjećao iscrpljen.

Skuhao si je jaku kavu, pojeo šnit kruha i nešto špeka i otvorio sa stanovitim oprezom, tek sada je shvatio, sasvim solidna vrata.

Rijetka magla, pravilno raspoređena, svuda oko kuće. Dolje, cestu nije vidio,

Izašao je na trijem, par se puta protegnuo, duboko udišući hladni zrak.

Biti će lijepi dan i čim zatopli, sjesti će na trijem za mali stol i početi ozbiljno raditi na rukopisu.

Vrati se u kuću bezbrižno, veseleći se susretu s pričama, naloži vatru, nakratko razmišljajući što će za ručak.

Mogu ispeći nekoliko jaja, mogu ih ispeći s malo šunke, kruha imam. To će biti u redu.

Odmah potraži plavi omot s rukopisom, pripremi prazni papir i nalivperom. Skuha si još kave, kako bi je mogao pijuckati cijelo jutro i pogleda kroz prozor. Magla je, činilo se, bila još gušća.

Otvori vrata i pogleda. Da, mogao bi opipati maglu koliko je gusta i jako blizu.

Nema veze, raditi će u kući.

Sjeo za veliki stol i udubio se u retke. Listao je, križao, bilježio i posve se iznenadio kada je pogledao na sat.

Petnaest do jedan, vrijeme je za ručak.

Zakratko pogleda kroz prozor, magla nije uzmicala. Baš me briga, mislio je Bukač, zadovoljan učinjenim poslom i tek se tada sjetiti.

-Što sada radi i smišlja gospodin Remetin gledajući u Ruiza?

Nakon maglenog dana i teške, opominjuće noći, Krunoslav se posve posvetio kući, cijeli je dan popravljao ili uklanjao nedostatke ili u jedinoj prostoriji ili vani. Izmoren, više svojom nesposobnošću, navečer u idućih nekoliko dana nije odlazio u seosku krčmu. Nakupljeni umor tijekom dana noću bi ga čvrsto prikovao za krevet. Okrepljujuće je spavao, ne budeći se.

U petak je bio gotov s predviđenim poslom, pa je stidljivo pomislio, mogao bi se spustiti do sela. No u krčmi nije zatekao ni Remetina, ni Ruiza, ni električara Marteka ni policajca Matovića.

Kada je upitao gostioničara gdje su njegovi znanci, ovaj mu je preko volje odgovorio.

-Koliko znam, svi su otišli u grad. I pas je otišao s njima.

U gostionici nije bilo puno gostiju, Krunoslavu je bilo shvatljivo zašto gazda nije dobre volje, naime, njih četvorica su bili najbolji gosti.

Popio je na brzinu svoje piće, pozdravio se s mještanima i nekako ubrzano krenuo prema kućici na brijegu.

Hodajući sada sasvim polako prisjetio se Remetinovih riječi o Ruizu i njegovom ponašanju. U ovim trenucima, nekoliko dana nakon razgovora, cijela ta priča o psećoj slutnji izgledala mu je besmislena, zapravo nevjerojatna.

Idućih dana, magla je iznova prekrila cijeli kraj a Krunoslav se sav prepustio svom starom rukopisu, pokušavajući mu udahnuti dovoljnu količinu strasti kako bi napokon mogao zaživjeti kao knjiga. Zapravo, nije se uopće obazirao na maglu, bilo mu je sasvim svejedno kakvo je vrijeme vani, potpuno je uronio u davne zaplete.

Sutradan ga je probudio poštar donoseći telegram.

Njegov bivši poslodavac preporučio ga je za jedan honorarni posao uglednoj japanskoj kompaniji koja je odnedavna počela djelovati na ovim prostorima i koja ga poziva, neka im se pridruži.

Odmah se spremio i otputovao u grad.

Supruga se nemalo iznenadila kada ga je ugledala.

-Vjerovala sam da nećeš prihvatiti ponudu. Doista sam mislila da se nećeš odreći svoje slobode.

-Ne znam, odgovori Krunoslav-izgleda da se radi o dobro plaćenom poslu.

Nakon više mjeseci potpune slobode, Krunoslav se doista tegobno uklapao u sustav rada japanske kompanije, od ranoga jutra do kasne večeri, svaki dan, bez prestanka, koristeći svoje bogato iskustvo, odradjujući honorarni ugovor.

Dva je puta bio poslovno u Japanu, na konzultacijama. Od Japana nije vidio ništa, tek se susreo s nekoliko Japanaca i s njima do najsitnijih detalja profilirao svoje buduće poteze.

Uskoro je, na svu sreću, mislio je Bukač, isteklo šest mjeseci ugovora. Japanci su bili zadovoljni pa su mu na rastanku rekli kako i dalje računaju na povremenu suradnju.

Ukupni honorar Krunoslav je ocijenio veličanstvenim. Najveći dio zarade ostavio je kćeri, manji dio otišao je supruzi a njemu će ostatak, uz mirovinu, biti dovoljan da pristojno živi u skromnoj kućici na brijegu a možda se i struja uskoro pojavi.

No, prije odlaska ili povratka na brijeg mora kupiti još neke sitnice, pa onda ravno na autobus.

Baš je bio dobre volje dok je čekao strpljivo u redu za kartu, iskreno se veselio sponovnom susretu s iskonskim mirom i tišinom svoga brijega kad ga trgne poznati glas.

-Hej, hej, gospodine Bukač.

Okrene se i ugleda Remetina.

-Dobar dan gospodine Remetin.

-Dobar dan gospodine Bukač. Dugo se nismo vidjeli. Čuo sam da radite za Japance.

-Da, da, no to je sada gotovo, idem ponovno na brijeg dok me opet ne pozovu. Kako ste vi, izgledate umorno?

-Hm, hm, da. Imao sam proteklih mjeseci težak život. Sada sam u Domu za starije osobe. Supruga mi je nedavno umrla i što ću sam u stanu. Prodao sam ga povoljno.

-A gdje je Ruiz?

-Ruiz, Ruiz. Dok ste vi radili za Japance ja sam s Ruizom često bio tamo, a on, on je postajao sve gori, počeo sam se i sam plašiti. Neko zlo, nešto opako i bolesno posve je zagospodarilo Ruizom. Nekoliko ga je veterinara pregledalo i svi su rekli, pas je u

redu. I tako, sve dok jedne noći nije nestao u mraku i nikada se više nije pojavio. Tada sam prodao i drvenu kuću. Koliko znam, Ruiz nikada nije više viđen., mada.

-Mada?

-Mada sam čuo neke priče kako su neki čuli noću njegov teški trk. Ja, ja znam, on je doista tamo, postao je dio te njihove noći bježeći u slobodu, a taj prokleti strah otjelotvorio se u njegovom moćnom tijelu. Pozdravio sam se s Remetinom i sporim autobusom krenuo prema brijegu.

Povremeno me Japanci pozovu, obavim svoje, zaradu ostavim kćeri, pa se vratim. mučim se i dalje sa starim rukopisom, neka, imam vremena.

Navratim ponekad u gostionicu i sretnem se s Martekom i Matovićem, uglavnom šutimo, popijemo koju čašu i rastanemo se do iduće prigode.

Volim mir, tišinu dok sjedim ispred kuće. Ne mislim ni na što, samo osluškujem rijetke zvukove.

Spavam dobro, no ponekad mi se čini kako čujem odjek trčanja velike životinje, možda

psa, tu negdje pored kuće. Ne izlazim van, ne bih se volio susresti s Ruizom jer znam, svi znaju, on je crna noć koja juri po uzvisinama ovog zabačenog, pustog kraja, bježeći sam od sebe u susret oslobođenju.

Sve je teže Krunoslav Bukač podnosio odvojeni, osamljenički život ovjenčan dugo traženom slobodom a i zdravlje ga je pomalo počelo zabrinjavati, sve je češće obilazio liječnike a oni su se na svoj neobični način čudili njegovoj začuđenosti kada su u pitanju stanovite godine i stanje zdravlja. Govorili su mu, pa vi ste u super formi za vaše godine i organizam je posve u redu, ako pogledamo na datum rođenja.

Povremeno je surađivao s japanskom kompanijom, no radeći vrlo kratke honorarne poslove, jednostavno više nije mogao.

Najradosniji je bio kada bi se udubio u višekratno išarane retke staroga rukopisa i u mukloj šutnji strasno se boreći sa svakom riječi.

U ovim bi mjesecima tek rijetko odlazio do kućice na brijegu, boravio bi tamo tek nekoliko sati i vraćao se isti dan, navečer.

Supruga mu je i dalje bila preokupirana kćerinom obitelji, na svijet je došlo i drugo dijete, imala je posla preko glave, samo toliko bi mu svake večeri rekla.

No, uistinu Bukač je bio sretan, sebe je smatrao sretnim čovjekom, suprugom, ocem, djedom.

Njegova dodatna zarada utišavala je moguće nesuglasice, tako da su do daljnjega ostale prikrivene, donekle primirene.

Ponekad bi posjetio Remetina u Domu, koji je jedino govorio o Ruizu, o praznini u njegovom životu otkada je pas nestao. Remetin je sve lošije izgledao, gubio je danomice vezu sa svijetom.

Pri posljednjem susretu, na odlasku je rekao Krunoslavu.

-Tako bi volio da vi nađete Ruiza i brinete se za njega u vašoj kućici na brijegu. Tako bih to volio. Zbogom gospodine Bukač.

Istini za volju, Bukač je i u mislima bio rijetko na brijegu, nije više imao snage.

Naime, te posljednje atome snage čuvao je za rijetke poslove s Japancima.

Uskoro je oglasio prodaju kućice na brijegu. Javio se ubrzo časnik u mirovini, gospodin Horvat. Kao profesionalni vojnik prošao je

cijeli svijet, živio je sam i trebao mu je odmor od svijeta i ljudi a kućica na brijegu činila se idealnim mjestom.

Oko cijene nije bilo spora, ugovor je potpisan i kućica je postala Horvatova.

Odmah zatim, dan ili dva iza prodaje, Krunoslav je završio u bolnici u predinfarktnom stanju. Ležao je na 2. odjelu preko tri tjedna, uglavnom mirno podnoseći svoju starost i tegobe što dolaze s njom.

I u bolnici je pregledavao svoj drevni rukopis iznova pronalazeći mjesta koja mora prepraviti i opet se čudeći svojem ranijem nemaru, kako to već prije nije uočio.

Posjete je rado primao. Supruga ga je obilazila svaki dan, a kćer, ponekad s obitelji, kako je mogla.

-Jučer je zvao gospodin Horvat. Njemu si prodao kućicu. Došao bi te posjetiti.

-Neka dođe, volio bih čuti kako je tamo.

Istog poslijepodneva posjetio ga je Horvat, srdačno ga pozdravljajući, te mu odmah ispričao priču o nadasve neobičnom događaju.

-Vrlo sam zadovoljan gospodine Bukač odabirom mjesta i uvjetima. Nakon burna života takva tišina i mir su doista

dobrodošli. No, znate, vojnik uvijek ostaje vojnik, gleda i čuje i kada spava. Isprva mi se činilo da čujem neko kretanje oko kuće, provjerio sam, ništa. Poslije sam opazio tragove, vuk, pomislio sam, no takvo što nije neobično za taj kraj, zar ne?

Ti su zvuci, dakle jedino noću, postajali sve češći. Ne, nije me bilo strah, uostalom pravi vojnik uvijek je naoružan. Što mogu, navika. Svake večer ispod jastuka stavim svoj dragi Colt Automatic , za svaki slučaj. I prije dva dana, te gadne večeri, tek se magla povukla, jasno sam čuo korake oko kuće, zvijer je na temelju zvuka bila velika. Nekoliko je puta okružio oko kuće i tada se sve utišalo, no ja sam znao, zvijer stoji ispred kuće, na nekih pet, šest metara i čeka. Jasno sam je osjetio. Otvorio sam vrata, ponavljam bez trunke straha, repetirao pištolj i uperio ga u pravcu gdje je zvijer čekala.

I doista, u polutami, na nekoliko koraka od mene ugledao sam moćno tijelo, no to nije bio vuk, već veliki pas. Zvijer me je opazila, krenula je pa zastala, pa opet krenula, snažno je potrčala. I sada čujem taj tutanj. Zapucao sam. Tek je drugi metak prikovao zvijer za tlo, na korak do mene. Veliki šareni

pas, s mnogo sline na njušci, a kakve je tek oćnjake imao. Zvijer je bila mrtva. Sutradan sam pozvao veterinara. rekao mi je da pas pripada vrsti tornjaka i da je već pomalo iznemogao, izrazito mršav. Veterinar se sjetio davnog stanovnika, nekog gospodina Remetina koji je imao takvog psa, taj se pas zvao Ruiz, no ovaj nije imao nikakve ploćice, -Da gospodine Horvat, to je bio Ruiz, crna noć sama. No sada se napokon smirio, njegova je potraga okonćana, njegov je strah nestao.

-O ćemu to prićate?

-Davna je to prića gospodine Horvat, davna i zaboravljena. Drago mi je što sam vas vidio, umoran sam, oprostite.

Krunoslav se okrenuo na drugu stranu, zaklopio je oći i sasvim tiho promrmljao.

-Zbogom Ruiz, zbogom crna noći.

Miroslav Pelikan